

Mikkelin kaupunki

Hyvinvointilautakunta

Toimintakertomus 2025

MIKKELI

Sisällysluettelo

Palvelusuunnitelman toteutuminen, talouden toteutuminen ja olennaiset poikkeamat.....	3
Strategiakortit	6
Suoritetaulukot	13
Talous	16
Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä.....	18

Palvelusuunnitelman toteutuminen, talouden toteutuminen ja olennaiset poikkeamat

Hyvinvointilautakunta

Tavoitteena on edistää kaupunkilaisten hyvinvointia ja harrastuneisuutta, kehittää toimintaympäristöjä ja sähköisten palvelujen käyttöä sekä tehostaa kumppanuussuhteita yhdistysten ja järjestöjen kanssa. Lautakunta vastaa kansalaisopiston, yleisten kulttuuripalvelujen, liikuntapalvelujen, nuorisopalvelujen, kirjastopalvelujen, museopalvelujen ja orkesteripalvelujen tuottamisesta.

Palvelusuunnitelman toteutuminen

Avustuksilla ja monipuolisilla yhteistyösopimuksilla on ylläpidetty ja kehitetty palvelutarjoomaa ja luotu kolmannen sektorin toimijoille mahdollisuuksia kokeilla uudentyyppisten palveluiden tuottamista. Kaupungin eri toimijoiden kesken on tehty monipuolista yhteistyötä. Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunnan alaisten toimintojen merkitys on korostunut hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Lautakunnan alaiset tulosalueet ovat vaikuttaneet myönteisesti myös Mikkelin mainekuvaan viihtyisänä asuin- ja kulttuurikaupunkina.

Kirjastopalveluiden toiminta sujui palvelusuunnitelman mukaisesti. Lainausta ja tapahtumatoimintaa oli vilkasta. Uudentyyppisiä tapahtumia olivat muun muassa Kirjaston päivän vaalipaneeli kuntavaalien alla ja useiden toimijoiden kanssa yhteistyössä järjestetty kesäinen runoristeily Astuvansalmelle. Kirjasto oli yhteistyössä järjestämässä myös suuria lastentapahtumia kuten Lapsiperheiden pippaloita ja Lapsen oikeuksien päivää. Kirjaston koordinoima Mikkelin vauvaviikko tarjosi jälleen monipuolista ohjelmaa lapsiperheiden hyvinvoinnin tueksi. Kirjastopalveluiden toiminnassa otettiin huomioon vuosille 2025-2029 hyväksytyn kirjastosuunnitelman painopisteet: monipuoliset lukutaidot, toimivat kirjastotilat ja välineet, osaava ja hyvinvoiva henkilökunta sekä saavutettava ja näkyvä kirjasto. Eri-ikäisten monipuolisia lukutaitoja on edistetty muun muassa koulun ja kirjaston Kirjastopolku-yhteistyöohjelman sekä erilaisten lukupiirien avulla. Lukutaidot olivat keskiössä Lumme-kirjastojen yhteisessä Työkaluja aikuisten lukutaitotyöhön -hankkeessa. Kirjasto on mukana myös Lukeva Mikkeli -hankkeessa, jossa laaditaan kaupunkitasoinen lukutaitostrategia. Kirjastotiloissa tehtiin mahdollisuuksien mukaan parannuksia kalusteisiin ja välineisiin sekä pieniä tilamuutoksia. Pääkirjastolla sijoitettiin toimintoja uudelleen, ja asiakastilojen opasteet saatiin uusittua irtaimen investointirahan turvin. Kirjaston tilat liitettiin Timmi-tilavarausohjelmaan ja varausmahdollisuutta alettiin markkinoida syksyllä. Kirjasto myös hallinnoi Itä-Suomen kirjastojen yhteistä Muuttuva kirjasto, muuttuvat tilat -hanketta, jossa kartoitettiin ja selvitettiin, kuinka kirjastotiloja tulisi kehittää niin, että niissä on mahdollista toteuttaa kaikkia kirjaston lakisääteisiä tehtäviä. Henkilökunnan työhyvinvointia on tuettu muun muassa varustamalla työpaikkaa asianmukaisilla, ergonomisilla kalusteilla ja välineillä. Niukka henkilöresurssi on heijastunut jaksamiseen. Kirjaston viestintää on uudistettu niin, että se saavuttaisi entistä paremmin myös henkilöitä, jotka eivät ennestään aktiivisesti käytä kirjastoa. Kaupungin talousarvion investointisuunnitelmaan vuosille 2027-2029 sisältyy varaus pääkirjaston peruskorjaukselle, joka toteutuessaan tulisi vaikuttamaan pääkirjaston toimintaan lähivuosina.

Museopalvelut toteutti neljä vaihtuvaa näyttelyä vuonna 2025; yksi Suur-Savon museossa ja kolme näyttelyä taidemuseossa. Koko vuoden kävijätavoite oli 38 500 kävijää ja kävijämäärä oli yhteensä 62 457. Museoiden merkittävin yksittäinen tapahtuma Museoiden yö järjestettiin perjantaina 24.10.2025. Viestikeskus Lokin kunnostushanketta varten perustettiin työryhmä, joka on laatinut kohteen kunnostussuunnitelman ja kustannusarvion. Lokin kunnostamiseen haettiin ulkopuolista rahoitusta eri lähteistä syksyn aikana, myös eduskunnan myöntämää ”joululahjarahaa”. Kaakkois-Suomen Viestikillan vapaaehtoistyöntekijät ovat purkaneet Lokin pysyvän näyttelyn luolan kunnostuksen tieltä. Lokin luolaston kunnostus alkaa vuonna 2026, jonka jälkeen päivitetty museonäyttely pystytetään kunnostettuun luolaan. Mikäli hanke etenee suunnitellussa aikataulussa, voitaisiin uudistettu Viestikeskus Lokki avata yleisölle aikaisintaan kesällä 2027. Taidemuseo jatkaa toistaiseksi väistötiloissa kauppakeskus Akselissa. Suunnitelmaa pysyvien toimitilojen saamiseksi museoiden toimistolle ja taidemuseolle ei ole tehty. Museokokoelmien säilytystilat ovat ahtaat ja epäkäytännölliset ja ne sijaitsevat hajallaan eri puolilla Mikkeliä. Vuoden 2026 talousarvioon saatiin rahoitus, taidekokoelmille vuokrattavaan lisäsäilytystilaan Elkasta.

Yleisissä kulttuuripalveluissa poikkihallinnolliset yhteistyöprojektit, kuten Kulttuurikameli varhaiskasvatuksen puolelle ja Kulttuuripolku perusopetukseen sekä ikäihmisten kulttuuripalvelut hyvinvointialueen suuntaan, muodostivat arjen kivijalan ja toiminnot näiden osalta toteutuivat suunnitellusti. Vuosittaisista suurimmista tapahtumista kesäkuun lopussa järjestetty Hulivilkarnevaali sujui lähes suunnitelmien mukaan ja saavutti jälleen noin 10 000 käyntikertaa tapahtumaviikon aikana. Kahden lastenkirjailijan/kuvittajan Tarinasoppaa -näyttely kirjaston Mikkeli-salissa ilahdutti niin pieniä kuin suurempiakin kävijöitä noin kuukauden ajan alkukesästä. Kesäkauden Puistikonsertti -sarja kärsi alkukesän osalta sääolosuhteista, jotka vaikuttivat hieman kävijämääriin. Pienten Puistikot tapahtumissa niin ikään vaihteleva sää toi pientä laskua kävijämääriin. Kulttuuripankin laajenemishanke eteni, palvelu voitiin ottaa käyttöön ja tietoja alettiin syöttää palveluun, julkistamistilaisuus pidettiin 30.9. Tampereella. Museoiden Yö valmisteltiin yhteistyössä museopalveluiden kanssa ja illan aikana käyntikertoja kertyi noin 20 000.

Kaupunginorkesterin vuosi sujui melko normaalisti. Konserttien kävijämäärät olivat kaksijakoiset - tietyt konsertit myivät todella hyvin ja toiset odotettua heikommin. On havaittu, että kevätkaudella ihmiset käyvät jostain syystä vähemmän konserteissa kuin syyskaudella kuulijamäärät. Kevätkaudelle aloitettiin Kamarimusiikkisarja, jossa orkesterin omat muusikot esiintyvät vaihtelevilla kokoonpanoilla. Tämä muusikoilta aloitteen saanut sarja otettiin hyvin vastaan yleisön puolesta. Tavoitellusta tapahtuma- ja kuulijamäärästä jäätin ja syynä tähän on yhtäältä se, että koitettiin pitää kulut kurissa, jolloin tapahtumia ei niin paljon järjestetty ja toisaalta se, että tilausesiintymisiä oli vähemmän kuin toisina vuosina. Orkesteri levytti keväällä italialaiselle levy-yhtiölle Puccinin musiikkia ja levy julkaistaan vuoden 2026 aikana. Vuonna 2024 julkaistu levytys on saanut kansainvälistä näkyvyyttä ja hyviä arvioita kansainvälisissä musiikkialan medioissa. Orkesteri esiintyi palvelukodeissa ja kouluissa sekä kiersi maakuntaliiton hankkeen myötä useassa Etelä-Savon kunnassa esiintymässä.

Liikuntapaikkoja rakennettiin ja kunnostettiin paljon vuonna 2025. Hänninkentän uuden huoltorakennuksen (katsomo, pukutilat, konehalli) rakentaminen alkoi. Hänskissä uusittiin myös tekojälälaitteiston säätö- ja ohjausjärjestelmä. Haukivuorella tenniskenttä muutettiin hiekkatekonurmikentäksi. Urheilupuistossa uusittiin kastelujärjestelmä, juoksuradan vesieste, ajanottojärjestelmä, lähtötelineet, korkeus- ja seiväshyppypatjojen suojakotelot sekä rakennettiin pyörätuolikatso- au- rinkokatsomon puolelle. Kalevankankaalla uusittiin yleisurheilun heittoalueen moukarihäkki. Urheilupuiston viheralue- suunnitelma valmistui. Kaihun Frisbeegolfradalle rakennettiin useampia uusia portaita jyrkempiin rinteisiin, joita osaa voi hyödyntää myös kuntoportaina. Saimaanportin koulun viereistä beachvolley -aluetta laajennettiin niin, että Urpolaan saatiin yhteensä 8 beachvolley -kenttää, mikä mahdollistaa valtakunnallisten turnausten järjestämisen alueella. Tykkilumenlatu siirrettiin kokeiluna Kalevankankaalle, minkä johdosta kävijämäärä tekolumenladulla lisääntyi merkittävästi ja lipputulot kolminkertaistuivat. Tapahtumissa ja kilpailuissa käytössä olevaa ajanottovaunua uudistettiin. Ristiinan urheilukentän huoltorakennusta laajennettiin (uusi tila latukoneelle) ja kunnostettiin. Tuppuralan ulkokuntosali uusittiin, kunnostukseen saatiin AVI:lta 20 000 euron avustus ja osallistavasta budjetoinnista 20 000 euron määräraha. Osallistavalla budjetoinnilla hankittiin Ristiinaan välineet 5 korin harjoittelufrisbeegolfrataa varten (valmistuu 2026) sekä uusittiin Suomenniemen frisbeegolfradan heittopaikkoja ja sisäkuntosalivälineitä. Viihdeuimala Rantakeitaaseen vaihdettiin uusi kloorikone ja isoihin pukuhuoneisiin uudet pukukaapit. Harjoitusjäähalli avautui vuoden käyttökiellon jälkeen jälleen normaaliin käyttöön ja jääurheiluseurat pääsivät aloittamaan kauden suunnitelman mukaisesti. Saneerauksessa vahvistettiin teräsrakenteet nykyajan vaatimuksia vastaaviksi, pukuhuoneisiin tehtiin käyttömukavuutta lisääviä toimenpiteitä ja pintasaneeraus. Myös valaistusta parannettiin ja ilmanvaihtokone vaihdettiin ilmankosteuden ja -laadun parantamiseksi. Lisäksi uusittiin kaupungin ylläpitämien sisäkuntosalien kuntosalilaitteita.

Liikuntapalveluiden ja perusopetuksen yhteinen Move like Mikkeli -hanke, jossa lukuvuoden 2024-2025 aikana kaksi kouluPT:a (personal trainer) on työskennellyt Haukivuoren, Ristiinan ja Anttolan yhtenäiskouluissa, sai OKM:n avustuksen myös jatkohankkeelle lukuvuodelle 2025-2026. Jatkohankkeessa mukaan tulivat Mikkelin Lyseo ja Tuppuralan koulu. Etelä-Savon kunnat saivat OKM:lta yhteisen hankerahoituksen valtakunnalliselle pilottihankkeelle ”Vastuullisuus Etelä-Savon kuntien liikuntatoiminnassa”. Hankkeelle myönnettiin vuoden 2025 lopulla myös jatkoa keväälle 2027 saakka. Liikunnan ohjaustoiminnassa käynnistettiin kuntosalikaveritoiminta. Naisvuoren uimahallin lauantait avattiin muutaman vuoden tauon jälkeen jälleen yleisöinnille.

Nuorisotyötä toteutettiin eri toimintaympäristöissä monialaista yhteistyötä kehittäen sekä nuorten tarpeita huomioiden. Oppilaitosnuorisotyötä lukiossa ja Esedun toimipisteissä toteutettiin ja kehitettiin hankkeen kautta. Mikkelin nuorisopalvelut on sitoutunut vuosille 2025–2026 valtakunnallisen koulu- ja oppilaitosnuorisotyön osaamiskeskuksen (Nuoska) kehittäjäkunnaksi. Hankerahoituksen päättymisen seurauksena Kalevankankaan yhteiskoululle kohdistunut koulunuorisotyö päättyi kevätlukukauden jälkeen. Alueellista nuorisotyötä toteutettiin valtaosin nuorisotilaympäristöissä. Kesäkuussa aloitettiin nuorisotilatoiminta Anttolassa, seurakunnan omistamassa kiinteistössä. Kesän ajan toimintoja toteutettiin taide-, liikunta-, luonto sekä tapahtumat- ja retket- teemojen kautta. Nuorilta on kerätty palautetta toiminnoista ja näitä hyödynnetään konseptin kehittämisessä tulevalle kesälle. Suurimpana nuorisotapahtumana järjestettiin Sysybreikki kauppakeskus Stellassa. Nuorten osallisuutta kehitettiin nuorisovaltuustotoiminnan rinnalla. Etsivään nuorisotyöhön ohjautui 345 nuorta.

Kansalaisopiston lukuvuosi sujui suunnitelmien mukaan. Tammikuussa aloitti liikunnan suunnittelijaopettaja, ja helmikuussa uusi rehtori. Seitsemän opiston yhteinen laatu- ja kehittämishanke LAKE23-25 tuli päätökseensä, ja samalla kokoonpanolla haettu uusi LAKE-hanke sai myös OPH:n rahoituksen. Sen toimintakausi on 2025-2027. Molempien hankkeiden rahoituksen kohde on etänä toteutettavien kurssien portaali, eopisto.fi. Tähän portaaliin on lisätty LAKE2023-2025- hankkeessa kehitetyt kurssit. Keskustelut pysyvämmästä opistoyhteistyöstä aloitettiin, ja niiden lopputuloksena toivotaan olevan opistojen yhteisen Etelä-Savon opistopiirin kehittäminen. Opistopiirin hyötyjä voisi löytyä edelleen haettavien hankkeiden kautta, arjen haasteiden ratkaisuja unohtamatta. Opistojen tiiviimmän yhteistyön hedelmiä voivat myös olla kahdenväliset uudet toimintamallit. Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti vuosi sitten työryhmän, jonka ehdotus hallituksen esitykseksi taiteen perusopetusta koskevan lainsäädännön uudistamiseksi valmistui juuri ennen juhannusta. Mikkeli- läisessä taiteen perusopetusta antavat oppilaitokset laativat tähän yhteisen lausunnon. Yhteistyö TE-toimiston ja kotoutumispalveluiden kanssa alkoi hyvin, ja ensimmäiset S2-kurssit pidettiin. Yhteistyö jatkuu edelleen räätälöityjen, eritasoisten S2-kurssien parissa. Opisto päivitti järjestyssäännöt ja turvallisemman tilan periaatteet sekä tietosuojaohteen. Myös internet-sivujen ja

verkkokaupan päivitys aloitettiin, samalla otettiin vauhtia markkinointiin. Yhteistyötä eteläsavolaisten kansalaisopistojen kanssa tiivistettiin.

Talouden toteuma ja olennaiset poikkeamat

Hyvinvointilautakunnan alaisen toiminnan toimintatulot olivat 2 946 000 euroa ja alittuivat noin 475 800 euroa alkuperäiseen talousarvioon verrattuna. Syyskuun seurannassa tulo-odotusta korjattiin alaspäin aikaisempien vuosien tapaan (muutos tehty useampana viime vuotena: korona-ajan toiminnan rajoitteet ja niistä johtuneet asiakas-, käyttö- ja vuokratulojen ennakoitua vähäisempi kertymä ja arvioitua hitaampi palautuminen koronaa edeltävien vuosien tulotasoon). Muutetun talousarvion toteuma ylittikin noin 107 200 eurolla. Toimintakulut olivat 19 549 300 euroa ja ne alittivat alkuperäisen talousarvion noin 1 046 700 eurolla ja muutetun talousarvion 852 200 eurolla. Toimintakate parani alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 570 900 euroa ja muutettuun talousarvioon verrattuna parannusta oli 959 400 euroa (huom. valmistus omaan käyttöön 2 200 €).

Liikuntapalveluiden toiminnan tuotot nousivat vuoteen 2024 verrattuna 179 270 eurolla, mutta jäivät vielä muutetusta talousarviosta 17 181 euroa ja alkuperäisestä talousarviosta 227 181 euroa. Suurin nousu tuloissa oli tykkilumenladun lipunmyynnissä eli ladun siirto Rantakylästä Kalevankankaalle lisäsi lipputuloja vuoteen 2024 verrattuna 53 104 eurolla. Toimintakuluissa jäätin noin 416 000 euroa alle muutetun talousarvion ja 523 703 alle alkuperäisen talousarvion. Jäähallien yhtiövastikkeet olivat noin 108 000 euroa arvioitua pienemmät. Sisäisiä vuokria maksettiin noin 9 000 euroa talousarviota vähemmän Hänninkentän vanhan rakennuksen purkamisen vuoksi. Useampi liikuntapaikkojen hoitoon tarkoitettu vanha kone vaihdettiin leasing -koneiksi. Koneet tulivat vasta loppuvuodesta, jolloin myös maksut alkoivat eli leasingmaksuja säästy tältä vuodelta noin 57 000 euroa. Lämmin syksy vaikutti sekä mm. lämmitystarpeeseen että polttoainekuluihin. Ilman pakkasia ja lumia ei ollut hiihtolatuja eikä jääkenttiä. Polttoainekulut olivat noin 30 000 euroa ja sähkö- ja lämmityskulut noin 110 000 euroa alle talousarvion. Polttoainekuluihin vaikutti osaltaan myös polttoaineen hinnan lasku. Henkilöstökulut jäivät noin 172 000 euroa alle talousarvion. Tästä noin 34 000 euroa oli liikaa varattua palkankorotusta. Lisäksi pienemmät henkilöstökulut johtuvat mm. erilaisista osa-aikaisuuksista, sijaiset ovat korvanneet pitkienkin rekrytointiprosessien ajan vakituista henkilöstöä ja oppisopimusopiskelija mahdollisti sen, ettei sijaisia tarvittu niin usein kuin yleensä. Henkilöstö hyödynsi myös palkatonta vapaata säästösyistä. Siivouskustannukset jäivät noin 26 000 euroa alle talousarvion mm. uusien kilpailutusten ja Hänninkentän siivouskulojen poisjäämisen vuoksi. Avustuksia haettiin ja myönnettiin noin 14 000 euroa vähemmän talousarvioon nähden.

Museopalveluiden toiminnan tuotot toteutuivat 111,3 –prosenttisesti. Tuotot ylittyivät yhteensä 14 002 euroa. Museo-kauppojen myyntituotot jäivät tavoitteesta 3 373 euroa, mutta museoiden pääsylippumyynti ylittyi 3303 euroa. Museo-toimi sai avustuksia hieman yli 14 000 euroa. Museoiden henkilöstökulut ylittyivät noin 26 000 euroa. Ylitys aiheutui vakinaisen henkilökunnan palkkojen ylityksestä, joka oli 28 532 euroa. Vakinaisten palkat oli laskettu budjettiin väärin. Palveluiden ostot toteutuivat 96,6 –prosenttisesti. Aineissa, tavaroissa ja tarvikkeissa säästettiin reilut 24 000 euroa. Museoiden toimintakulut toteutuivat 99,1 –prosenttisesti. Toimintakuluissa säästy 12 400 euroa. Toimintakate toteuma oli 97,9 %. Museoiden talousarvio vuonna 2025 oli 1 245 700 euroa, joten toimintakate parani noin 26 000 euroa talousarviota paremmin.

Kirjaston toimintatuotot alittivat alkuperäisen talousarvion noin 19 000 eurolla. Pertunmaan kunnalta kirjastopalvelun järjestämisestä laskutettavaksi budjetoituja 103 400 euroa ei ollut mahdollista laskuttaa Pertunmaan kirjaston siirryttyä nopealla aikataululla Mäntyharjun kunnan ylläpidettäväksi kuntaliitoksen yhteydessä. Saadut avustukset kuitenkin ylittyivät 35 000 eurolla talousarvioon nähden, ja myös useimmissa muissa tulokohdissa talousarvio ylitettiin. Toimintakulut alittuivat alkuperäiseen talousarvioon nähden 160 000 eurolla. Tästä suurin osa selittyy Pertunmaan kirjastolle budjetoitujen kulujen jäämisestä toteutumatta, ja palkkakuluihin oli varattu talousarviossa liikaa. Kirjastopalvelujen toimintakate toteutui näin ollen noin 141 000 euroa alkuperäistä talousarviota paremmin.

Kaupunginorkesterin tulotavoite alitti alkuperäisen talousarvion lähes 133 000 euroa ja jäi alitti muutetun talousarvion noin 13 000 eurolla. Avustuksia on todella huonosti saatavilla yleisesti tällä hetkellä ja kunnallisrahoitteiselle toimijalle niitä on vielä vähemmän. Avustuksia ei saatu lainkaan. Henkilöstökulut alittuivat 51 600 euroa johtuen opintovapaista ja muista vakituisen henkilöstö palkattomista vapaista, sekä odotettua halvemmasta palkkaratkaisusta. Poissaolot näkyvät sijaisten palkoissa hienoisena ylityksenä. Määräaikaisen henkilöstön kulut alittuivat 34 000 euroa, mutta sen sijaan ostopalveluina palkattujen esiintyjien kulut ylittyivät 52 400 euroa. Määräaikaisen henkilöstön palkat ja Taiteilijoiden esiintymispalvelut ovat ikään kuin samaa kulia, mutta aina ei voida tietää laskuttavatko vierailevat esiintyjät vai maksetaanko heille palkkaa. Matkustus- ja majoituskulut ylittyivät 12 800 euroa johtuen sijaisten ja määräaikaisten muusikoiden määrästä. Summaan sisältyy myös orkesterin omat matkakulut. Osa ylittyneestä summasta on pystytty laskuttamaan esitysten tilaajilta, mutta ei kaikkia. Kaikkiaan toimintakulut ylittivät alkuperäisen talousarvion lopulta 9 290 eurolla. Orkesterin toimintakate heikkeni alkuperäiseen talousarvioon nähden 142 000 euroa.

Nuorisopalveluiden toimintatuotot toteutuivat 102,5- prosenttisesti, ylittäen alkuperäisen talousarvion noin 5 000 eurolla. Valtaosa nuorisopalveluiden toimintatuotoista kertyi hankerahoituksista. Toimintakulut toteutuivat 94,1-prosenttisesti,

alittuen noin 94 000 eurolla. Toimintakuluista 61,9- prosenttia aiheutuivat henkilöstökuluista, jotka toteutuivat 99,2- prosenttisesti. Palveluiden ostot ylittivät noin 17 000 eurolla. Suurin osa ylityksestä aiheutui, kun asiantuntijapalkkioita maksettiin arvioitua enemmän palkkojen sijaan laskutuksen kautta. Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden, avustusten, vuokrien sekä muiden toimintakulujen osalta alistusta talousarvioon kertyi yhteensä noin 105 000 euroa. Nuorisopalvelujen toimintakate muodostui lähes 100 000 euroa alkuperäistä talousarviota paremmaksi.

Yleisten kulttuuripalveluiden toimintatuotot olivat 28 800 euroa, alkuperäisestä talousarviolukemasta jäätiin 71 000 euroa, muutettuun talousarvioon nähden tuotot puolestaan ylittivät noin 1 000 eurolla. Koska osattiin ennustaa, että tuloissa jäädään reilusti talousarvio lukemasta, on menopuolella pidetty tiukkaa taloutta. Henkilöstökulut ylittivät 4 500 eurolla, joka muodostui vakinaisten palkkojen pienestä ylityksestä sekä palkkioina maksettavien korvausten ylityksestä. Vuokrien, avustusten, aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden sekä palveluiden ostojen tilikohdista alistusta kertyi talousarvioon nähden 133 700. Yleisten kulttuuripalveluiden toimintakate oli 66 000 euroa alkuperäistä talousarviota parempi.

Kansalaisopiston toimintatuotot alittivat alkuperäisen talousarvion 47 000 euroa ja ylittivät muutetun talousarvion noin 56 000 eurolla. Kurssituottoja ei saatu talousarvion mukaisesti, mutta S2-kielikurssien myynti paransi tulosta, kuten myös verkkokurssien myynti. Vuokratuottoja oli vähemmän kuin aiemmin, koska tiloille oli vähemmän kysyntää. Toimintakulut alittivat alkuperäisen talousarvion noin 88 000 eurolla. Henkilöstökuluissa oli palkankorotusten jälkeen nousua, mutta muissa kuluissa pidettiin tarkasti silmällä kulujen kehitystä. Kansalaisopiston toimintakate muodostui noin 41 000 euroa alkuperäistä talousarviota paremmaksi.

Strategiakortit

1. Kestävästi kehittyvä ja älykkäästi uudistuva Mikkeli

Ennakoidaan ja reagoidaan väestöön, elinkeinorakenteeseen, kansainvälisyyteen, digitalisaatioon ja kestäväan kehitykseen liittyviin toimintaympäristön muutoksiin.			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2025
Seurataan liikuntapaikkojen käyttöä vuosittain vähintään 8 eri liikuntapaikalla mm. kävijälaskureilla ja myytyjen lippujen määrillä.	Reagoidaan liikuntapaikkojen käyttömäärien muutoksiin ja muutetaan toimintaa tarpeiden mukaiseksi / liikuntapalvelut	Toteutunut/ei toteutunut	Toteutunut. Mm.: Viihdeumala Rantakeidas, Naisvuoren uimahalli, Rantakeitaan kuntosali, Hauki-Hallin kuntosali, Anttolatalon kuntosali, Siekilän frisbeegolf-rata, Tykkilumilatu Ylipainehalli, Kilpajäähalli
Edistetään kaupungin kehittämisalustojen vaikuttavuutta ja yrittäjyyden kasvua alustoilla.			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2025
Kalevankankaan kehittämisalusta: Hyvin ylläpidetyt liikuntapaikat, jotka houkuttelevat järjestämään toimintaa sekä liikuntapaikkojen myynnin ja markkinoinnin lisääminen.	Kalevankankaan sisäliikuntapaikkojen käytön lisääminen hiljaisempiin aikoihin eli ma-pe klo 8-16: kilpajäähalli 55 %, harjoitusjäähalli 45 % ja ylipainehalli 40 % /liikuntapalvelut.	Käyttöaste ma-pe klo 8-16: kilpajäähalli harjoitusjäähalli ylipainehalli	Käyttöaste (ei kesäkausi) (%) 2022/2023/2024/2025 Jalkapallohalli: 19/28/35/33 Kilpajäähalli: 54/57/68/76 Harjoitusjäähalli 41/39/21/16 (Harjoitusjäähalli suljettu syyskausi 2024-kevätkausi 2025.)
Hyödynnetään digitaalisuuden mahdollisuudet täysimääräisenä kaupungin palvelujen kehittämisessä.			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2025
Mikkelin kaupungin verkkokaupan ja ajanvarausjärjestelmän mahdollisuuksien hyödyntäminen ja tunnetuksi tekeminen. Pin-koodin käytön lisääminen liikuntapaikkojen ovien lukitusjärjestelmissä. Ajanvarausjärjestelmän käyttöönotto kirjaston tilojen varauksiin.	Ostamisen ja varaamisen helpottaminen käyttäjäystävällisillä digipalveluilla /liikuntapalvelut, kulttuuripalvelut, museopalvelut, kirjastopalvelut	Verkkokaupassa myytävien tuotteiden määrä tulosalueittain. Liikuntatilojen määrä, joissa pin-koodillinen kulku. Kirjaston varattavat tilat liitetty ajanvarausjärjestelmään: toteutunut/ei toteutunut.	Museot: verkkokaupassa myytävien tuotteiden määrä 60 tuotetta. Liikuntapalvelut: verkkokauppa 15 tuotetta, pin-koodilliset tilat 3. Kulttuuripalvelut: verkkokauppa 4 tuotetta. Nuorisopalvelut: verkkokauppa 4 tuotetta. Kirjaston varattavat tilat on liitetty ajanvarausjärjestelmään.

Vahvan tunnistautumisen käyttöönoton valmistelu Lumme-kirjastojen asiakkaaksi rekisteröitymisessä. Tekninen toteutus tulee kirjastojärjestelmää ylläpitävältä Koha-Suomelta.	Kirjastoasiakkuuden saamisen helpottuminen, kun asiakas voi tehdä korttihakemuksen verkossa / kirjastopalvelut	Toteutunut / ei toteutunut	Ei toteutunut. Valmistelua tehdään Koha-Suomessa. Toteutuu vuonna 2026.
Orkesterin nuottimateriaalissa siirrytään digitaalisen materiaalin käyttöön mahdollisimman paljon. Vähentää paperin käyttöä ja nuottimateriaalien postittamista merkittävästi.	Jokaiselle muusikolle hankitaan iPad, joiden avulla digitaalisen nuottimateriaalin käsittely ja soittaminen onnistuu. /kaupunginorkesteri	Toteutunut	Orkesteri sai investointirahoilla hankittua padit, jotka on saatu käyttöön.
Tarkoituksenmukaiset sosiaalisen median kanavat ovat aktiivisesti käytössä.	Nuorten kohtaamisia tapahtuu myös verkossa. /nuorisopalvelut	Toteutunut/ei toteutunut	Nuorisopalvelut: toteutunut osittain. Mm. Instagram (nuortenmikkeli, vanhateurastamo, koulunuorisotyomikkeli)
Verkkokurssien hyödyntäminen henkilöstön koulutuksessa.	Henkilöstö suorittaa vähintään yhden verkkokoulutuksen vuosittain. /esimiehet	Suoritettu/ei suoritettu	Liikuntapalvelut: toteutunut osittain. Kulttuuripalvelut: suoritettu. Kirjastopalvelut: toteutunut. Nuorisopalvelut: toteutunut osittain

2. Osaamisen ja yrittäjyyden Mikkeli

Panostetaan osaavan työvoiman saamiseen ja osaajien houkutteluun.			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2025
Kaupunginorkesterin tunnettuuden lisääminen kansallisesti ja kansainvälisesti	Jatketaan levytysten tekoa kansainvälisen levy-yhtiön kanssa. /kaupunginorkesteri	levytysten määrä	Keväällä 2025 tehtiin levytys kansainväliselle levy-yhtiölle. Ei vielä julkaistu.
Vahvistetaan yritysten, oppilaitosten ja korkeakoulutoimijoiden välistä ja niiden kanssa tehtävää yhteistyötä.			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2025
Opinnäytetöiden ja harjoitteluiden tekeminen Mikkelin kaupungille.	Toimintojen kehittäminen tutkimuksen avulla. /lautakunnan alaiset tulosalueet	Opinnäytetöiden ja harjoitteluiden määrä	Liikuntapalvelut: harjoittelijat 5, oppisopimusopiskelijat 1, opinnäytetyöt 1 Kulttuuripalvelut: 2 harjoittelijaa Nuorisopalvelut: 7 harjoittelijaa Kirjastopalvelut: 1 harjoittelija Museopalvelut: 1 harjoittelija
Kaupunginorkesteri vahvistaa yhteistyötään Mikkelin musiikkiopiston kanssa. Pyritään kehittämään yhteistyötä myös XAMKin ja yliopistokeskuksen kanssa uusien toimintatapojen ja tutkimustiedon hyödyntämisen suhteen.	Uusia toimintamalleja oppilaitosten kanssa yhteistyössä. /kaupunginorkesteri	Yhteistyön ja toimintojen määrä	Musiikkiopiston kanssa tehtiin käytännön yhteistyötä esimerkiksi markkinoinnin parissa sekä soitinlainausten merkeissä. Musiikkiopiston opettajia esiintyi orkesterin riveissä säännöllisesti. Syksyllä toteutui musiikkiopiston solistien konsertti, jonka konseptia on kehitetty yhteistyössä. Tuleville vuosille on alustavia suunnitelmia lisäyhteistyöstä.
Yhteistyön tiivistäminen kulttuurimatkailun osana sekä luovien alojen edistämisessä	Toistuvat yhteistapaamiset toimijoiden kesken / eri toimialat Kulttuuripankin käyttöön ottamien alueella / kulttuuripalvelut	Tapaamiset järjestetty / ei järjestetty, sisältöjen määrä kulttuuripankissa	Kaksi tapaamista alkuvuodesta kulttuuritoimijoiden kesken. Kulttuuripankki lanseerattiin 30.9.2025. Etelä-Savon alueelta 7 rekisteröitynyttä tekijää, 3 palvelua.
Tuetaan opiskelijoiden alueelle ja alueen yrityksiin kiinnittymistä.			

Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2025
Kaupunki mukana esittelemässä toimintaa oppilaitosten järjestämissä tapahtumissa.	Erilaisten palveluiden esille tuominen. /yleiset kulttuuripalvelut, liikuntapalvelut, nuorisopalvelut, kirjastopalvelut, kansalaisopisto, museot, orkesteri	Tapahtumien määrä	Kulttuuripalvelut: 0 Nuorisopalvelut: 26 Kirjastopalvelut: 2

3. Mahdollistavat elinympäristöt ja hyvinvointia edistävä toiminta ja palvelut

Alueen hyvinvointi perustuu asukkaiden, yhteisöjen, yritysten, hyvinvointialueen ja kaupungin yhteistyölle sekä vahvaan paikallisuuteen.			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2025
Kolmen uuden ikäihmisten elintapaohjausryhmän aloittaminen yhteistyössä hyvinvointialueen sekä muiden toimijoiden kanssa.	Senioreiden yksilöllisen arjen sujuvuuden tukeminen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin lisääminen elintapaohjauksen keinoin. /liikuntapalvelut	Elintapaohjausprosessin aloittaneita asiakkaita yhteensä sekä vuonna 2025 aloittaneiden uusien asiakkaiden ja ryhmien määrä.	Prosessin aloittaneiden asiakkaiden määrä yhteensä 139. 2025 aloittaneiden asiakkaiden määrä 30. 2025 uusien perustettujen ryhmien määrä 3.
Mikkelin vauvaviikko yhteistyöverkoston kanssa. Vauvaviikon tavoitteena on tukea lapsiperheiden hyvinvointia. Yhteistyöverkostossa on kaupungin ja hyvinvointialueen yksiköitä, yhdistyksiä ja seurakunta.	Mikkelin vauvaviikon toteuttaminen vuosittain yhteistyöverkoston voimin /kirjastopalvelut, Koppa, kaupunginorkesteri, kulttuuripalvelut	Vauvaviikon tapahtumien määrä ja kävijämäärä.	Vauvaviikolla oli 16 tapahtumaa ja 421 kävijää.
Palveluiden suunnitteluun liittyvän asukkaiden osallistumisen keinovalikoiman kehittäminen ja monipuolistaminen, kirjaston asiakasyhteisön toiminnan kehittäminen	Asiakkaiden osallistaminen kirjaston palveluiden kehittämiseen uusien keinoin/kirjastopalvelut	Uusia keinoja otettu käyttöön: toteutunut / ei toteutunut	Ei toteutunut. Suunnitelmissa ollut asiakkaiden osallistaminen päätettiin toteuttaa laajempaan vuoden 2026 alussa, liittyen mahdolliseen pääkirjaston peruskorjaukseen.
Kulttuurin hyvinvointivaikutusten hyödyntäminen yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa.	Kulttuurin käyttö hyvinvointialueen toimintojen osana. Kulttuurin hyvinvointivaikutusten tunnistaminen ja hyödyntäminen laaja-alaisesti. /kaupunginorkesteri, kulttuuripalvelut	Kulttuuripalveluiden kävijämäärät ja yhteistyön määrä eri tahojen kanssa	Kulttuuripalvelut: 39 käyntikertaa palvelutaloissa, yhteensä 1230 osallistujaa. Kaupunginorkesterin vierailut palvelutaloissa ja sairaalalla yhteensä 15 kertaa, joissa kuulijoita 779. Kulttuurihyvinvoinnin osalta perustettu kaupungin sisäinen työryhmä, joka kokoontui kaksi kertaa.
Etsivän nuorisotyön toimenpiteillä tavoitetaan 15–28-vuotiaat nuoret, jotka tarvitsevat tukea koulutukseen, työelämään tai elämänhallintaan liittyvissä asioissa.	Nuorisolain mukaiset ilmoitukset ja muut yhteydenotot otetaan käsittelyyn viiveettä. Nuorta tuetaan monialaisesti ja palveluohjaus on sujuvaa. /nuorisopalvelut	Sovarin (sosiaalisen vahvistumisen mittari) kokonaistulos vähintään 4 (1–5 asteikoilla)	Kokonaistulos 4,5/5
Taataan kaupunkilaisille saavutettava palvelurakenne ja –tarjonta sekä edistetään esteettömän ja turvallisen arkiympäristön rakentamista.			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2025
Tehdään matalan kynnyksen kulttuuritapahtumia ja –palveluita eri kohderyhmien saavutettavaksi.	Tarjotaan kaikille mahdollisuus monipuolisiin kulttuuripalveluihin. Kasvatetaan kulttuuritapahtumien osallistujamääriä (lähtötaso tp2021). /kaupunginorkesteri, yleiset kulttuuripalvelut, kirjastopalvelut, nuorisopalvelut, museot	Tapahtumien määrä ja kävijämäärä	Kulttuuripalvelut: 469 tapahtumaa (lähtötaso tp 2022 354, tp23 495, tp24 445), kävijöitä 49 686 (lähtötaso tp 2022 38 075, tp23 47 288). Museopalveluiden merkittävin yksittäinen matalan kynnyksen tapahtuma on Museoiden yö,

			joka järjestettiin 24.10.2025 yhdessä kulttuuripalveluiden kanssa. Tapahtumassa noin 20 000 käyntiä. Kaupunginorkesterin kevään ilmaiskonsertissa kuulijoita 270. Syksyllä useita ilmaiskonsertteja. Kirjastopalvelut: 137 tapahtumaa/3 411 kävijää. Nuorisopalvelut: 77 tapahtumaa/3 792 kävijää.
Tarjotaan monipuolisia soveltavan liikunnan ryhmiä ja uinnin opetusta. Tavoitteena pohjoismaisen uimataitomääritelmän (sovellettu) mukaan uimataidon omaavien 6-luokkalaisten määrä on Mikkelissä yli 80 % (valtakunnallinen keskiarvo 55 %).	Pyritään mahdollistamaan turvallisen ja esteettömän liikunnan harrastaminen /liikuntapalvelut	Soveltavan liikunnan ryhmissä käyneiden asiakkaiden osallistujamäärä ja uimataidon omaavien 6-luokkalaisten määrä (%).	Soveltavan liikunnan osallistujamäärä: 1 207. Uimataitoisten 6 -luokkalaisten määrä: 82 %
Alueellisen nuorisotyön menetelmiä käytetään monipuolisesti	Alueellista nuorisotyötä toteutetaan suunnitellusti eri toimintaympäristöissä / nuorisopalvelut	Alueellisen nuorisotyön kautta kohdattujen nuorten määrä sekä toimintaan osallistuville suunnattu kysely	Alueellisen nuorisotyön kautta kohdattujen nuorten määrä 34 008.
Hyvää elämää ikääntyneille -Mikkelin kaupungin ikäohjelma 2025 valmistuu	Ohjelmassa määritellään tavoitteet ja toimenpiteet ikääntyneiden väestön hyvinvoinnin tukemiseksi. /sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualue /hyvinvointikoordinaattori	Ohjelma on valmistunut ja hyväksytty 2023 /ohjelmaa toteutetaan ja seurataan	Ikäohjelma on valmistunut, ohjelman toimenpiteitä toteutettu ja seurattu. Seuranta raportoitu yhdessä Hyvän elämän ohjelman kanssa.
Terve kunta –verkostoon liittymisen	Kiinnitytään kansalliseen verkostoon ja toteutetaan hyviä käytäntöjä hyvinvoinnin edistämiseksi. /hyvinvointikoordinaattori, sivistysjohtaja	Päätös liittymisestä tehty 2024/KH Liittytään verkostoon/hyvien käytäntöjen toteuttaminen	Mikkeli liittyi Terve kunta verkostoon, yhdyshenkilönä toimii hyvinvointikoordinaattori.
Mielenterveystaitojen edistäminen	Järjestetään eri ryhmille koulutuksia, kuten Mielenterveyden ensiapu/eri toimijat	Koulutusten ja niihin osallistuneiden määrä	Mielenterveyden ensiapukoulutuksia toteutettiin joissakin kaupungin yksiköissä (hankeresurssein).
Asiantuntijaresurssi mielen hyvinvoinnin edistämiseen ja ehkäisevään päihdetyöhön	Henkilöstösuunnitelmaan resurssi	Toteutuu/ei toteudu	Ei rekrytointimahdollisuutta (ei mahtunut budjettiin 2025).
Asiakastytyväisyyskysely	Palveluiden laatu ja kehittäminen palautteen mukaisesti. /sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualue	Toteutuu/ei toteudu	Toteutettiin kysely kaupungin myöntämistä avustuksista ja kumppanuuksista sekä yhdenvertaisuudesta ja tasa-arvosta. Osallistuvan budjetoinnin ideointi ja osallistuva budjetoinnin äänestys. Kulttuuripalvelut: palautekysely Hulivilikarnevaaleista, Kulttuuri-Kamelista ja Kulttuuripolusta. Nuorisopalvelut: palautekysely kesätoiminnoista. Kirjastopalvelut: palautekysely kirjaston tarjoamista lehtipalveluista. Liikuntapalvelut: Vastuullisuus Etelä-Savon kuntien liikuntatoiminnessa, vuorojenjakokriteerien uudistus (kommenttikierros)

			Kansalaisopisto: asiakaspa- lautetta kerätään kurssien pää- tyttyä, 1-2 ainealuetta lukuvuo- sittain.
Esteettömyysuunnitelman to- teutuminen	Esteetön ympäristö ja palvelut toteutuvat ohjelman mukaisesti. /vastuu asumisen ja toimintaym- päristön palvelualueella /yhteis- työssä vammaisneuvosto, sivilis- tyksen ja hyvinvoinnin palvelu- alue	Toteutuu/ei toteudu	Esteettömyysuunnitelman toi- menpiteitä toteutettiin ja seuratiin. Seuranta on raportoitu Hy- vän elämän ohjelman seurannan yhteydessä.
Kehitetään kestävästi monimuotoista, virikkeellistä luonto- ja lähiympäristöä ja hyödynnetään niiden sekä maaseutualueiden hyvinvointi- vaikutukset.			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2025
Lähi- ja luontoliikuntapaikkojen ylläpitäminen, rakentaminen ja kunnostaminen	Edistetään liikkumista kaikissa ikäryhmissä mahdollistamalla liik- kuminen luonnossa ja omassa lä- hiympäristössä /liikuntapalvelut	Ylläpidettyjen reittien kilomet- rimäärä. Maksuttomien liikun- tapaikkojen määrä. Liikunta- paikkojen määrä, joissa maksu- ton käyttö varattujen vuorojen ulkopuolella.	Kesäkäytössä olevia reittejä 139 km, latuja 132 km, jäälatuja 80 km, laavuja ja kotia 13 kpl. Reit- tien lisäksi täysin maksuttomia yl- läpidettyjä liikuntapaikkoja 74 kpl ja liikuntapaikkoja, joissa maksu- ton käyttö varattujen vuorojen ulkopuolella 23 kpl.
Kävelyn ja pyöräilyn edistämis- ryhmän toimenpiteet vuosikellon mukaisesti	Luodaan edellytyksiä kävelyn ja pyöräilyn lisäämiselle eri keinoin verkostoyhteistyönä. /hyvinvoin- tikoordinaattori /Käpy-ryhmä	Toteutuu/ei toteudu	Toimenpiteitä toteutettiin yhteis- työssä kävelyn ja pyöräilyn edis- tämisyryhmän ja pyöräilykuntien verkoston tukemana.
Hyödynnetään toiminnassa läpileikkaavasti kulttuuri, taide, luovat keinot ja liikunta sekä alueen rikas historia ja kulttuuriperintö.			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2025
Aktiivinen arki -harrastemessut	Erilaisten harrastusmahdollisuuk- sien ja harrastusten tarjoajien esille tuominen. /yleiset kulttuu- ripalvelut, liikuntapalvelut	Messut toteutunut/ei toteutu- nut	Toteutui 30.8.2025, kävijöitä 676.
Kulttuurikahvilat kirjastossa yh- teistyössä järjestöjen, yhdistysten ja eri toimijoiden kanssa.	Kulttuurikahviloiden toteuttami- nen säännöllisesti /kirjastopalve- lut	Toteutuneiden kulttuurikahvi- loiden lukumäärä	9 kulttuurikahvilaa
Matalan kynnyksen kulttuurita- pahtumien järjestäminen, kuten Museoiden yö.	Kulttuuri- ja museotarjonnan ym- pärivuotisuus (myös kesäajan ul- kopuolella) kaikenikäisille. Ta- voite 10 000 käyntiä kohteissa. /museot, kulttuuripalvelut, nuori- sopalvelut	Kävijämäärä, positiivinen asia- kaspalaute	Seurantatiedot aiemmin koh- dassa ”Taataan kaupunkilaisille saavutettava palvelurakenne ja – tarjonta sekä edistetään esteet- tömyyden ja turvallisen arkiympäris- tön rakentumista”.
Etelä-Savon maakunnallisen kult- tuuriryhmän käynnistämiseksi mukana oleminen	Mikkelin kaupunki aktiivisesti mu- kana Etelä-Savon maakunnallisen kulttuuriryhmän käynnistämi- sessä	Osallistuttu työryhmän toimin- taan/ ei olla osallistuttu	Työryhmä kokoontui kaksi kertaa, tapaamisiin osallistuttu.
Kulttuuritoimijoiden hyödyntämi- nen kaupungin tilaisuuksissa. Kaupungissa vierailevia yhteistyö- kumppaneita pyritään viemään kulttuurin äärelle vierailun ai- kana.	Kulttuurimyönteisen Mikkelin mielikuvan vahvistaminen. /lau- takunnan alaiset toimijat	Tapahtuma- ja kävijämäärät	Toteutui Itsenäisyyspäivän juhlat (260hlö) ja Itä-Suomi foorumiin liittyvä tapahtuma. Tasavallan presidentin vierailu mm. Muistiin.
Nuorisotapahtumien järjestämi- nen	Yhteisöllisyyden lisääminen, elä- mysten ja kokemusten tarjoami- nen nuorille. / nuorisopalvelut	Tapahtuma- ja kävijämäärät	77 kpl/3 792 hlöä
Liikkumisen ja hyvien elintapojen edistäminen perusopetusikäisillä	Move like Mikkelin -hankkeessa koulutustoiminnan ja move-pro- sessin kehittäminen/ liikuntapal- velut yhteistyössä perusopetu- ksen ja hyvinvointialueen kanssa	Move like Mikkelin -hanke toteu- tunut/ ei toteutunut suunnitel- lusi	Toteutunut. Jatkohanke Move like Mikkelin 2: 1.8.2025- 31.6.2026.

4. Yhteisöllisyys ja osallisuus

Tunnistetaan ja hyödynnetään väestön moninaisuus rikkautena, voimavarana ja elinvoiman lähteenä, osana mikkiläisyyttä.			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2025
Kotouttamisen kokonaisvastuun hallittu siirtyminen kaupungille: Sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualueella kotouttamiseen liittyvät sivistyspalvelut.	Toimiva toimintarakenne. /yhteistyö kotouttamispalveluita koordinoivan työllisyyspalveluiden kanssa	Toteutuu/ei toteudu	toteutui, yhteistyötä vahvistettiin ja toimintamalleja uudistettiin.
Mahdollistetaan vapaaehtois- ja asukasaktiivitoiminta, vertaistuki, omaehtoinen toiminta sekä kokemusasiantuntijuus yhteistyössä kolmannen ja neljännen sektorin kanssa.			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2025
Vertaisohjaajien ja vapaaehtoisten toiminnan mahdollistaminen ja mukaan saaminen sekä vapaaehtoisten kouluttaminen.	Vapaaehtois- ja vertaisohjaajatoiminnan ylläpitäminen ja kasvattaminen yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. /liikuntapalvelut	Toiminnassa mukana olevien vertaisohjaajien/ vapaaehtoisten määrä. Vuonna 2025 koulutuksissa käyneiden määrä.	Vertaisohjaajien määrä: 57 2025 koulutettujen määrä: 65
Seurafoorumin järjestäminen vähintään 2 kertaa vuodessa yhteistyössä Etelä-Savon Liikunta ry:n kanssa.	Urheiluseurojen kanssa tehtävä monipuolinen yhteistyö Mikkelin liikuntatoiminnan kehittämiseksi. /liikuntapalvelut	Toteutunut/ei toteutunut	Toteutunut 1 seurafoorumi sekä toisen seurafoorumin tilalla toteutettiin kolme lähikoulutusta ja -työpajaa ja kolme etäkoulutusta ja -työpajaa teemana vastuullisuus seuratoiminnassa.
Kirjasto osallistuu vuosittain mielenterveysviikkoon yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.	Kirjasto huomioi mielen hyvinvointia toiminnassaan yhteistyössä eri toimijoiden kanssa /kirjastopalvelut	Toteutunut / ei toteutunut	Mielenterveysviikko huomioitiin kirjaston toiminnassa.
Osallisuussuunnitelman toteuttaminen.	Toteutetaan osallisuussuunnitelman tavoitteita. /kansalaisopiston ja osallisuuden tulosalue ja soveltuvin osin kaikki yksiköt	Osallisuussuunnitelman toimenpiteiden toteuttaminen	Osallisuussuunnitelmaa toteutettiin ja toteutumista on raportoitu yhdessä Hyvän elämän ohjelman seurannan kanssa.
Edistetään ryhmiin ja yhteisöihin kiinnittymistä.			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2025
Kaikille avoimien ja maksuttomien senioriliikuntavuorojen järjestäminen eri puolilla Mikeliä, yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.	Kaikille senioreille ohjatun liikunnan ja sitä kautta sosiaalisten kontaktien mahdollistaminen. /liikuntapalvelut	Kohteiden määrä, joissa avoimia senioriliikuntavuoroja on järjestetty.	Saimaa Stadiumi, Urheilupuisto, Hauki-Halli, Anttolan ja Ristiinan yhtenäiskoulut.
Tarjotaan kerho- ja harrastustoimintaa jokaisella perusopetuksen koululla	Mahdollistetaan oma juttu jokaiselle koululaiselle. /kerhotoiminnan ohjausryhmä	Kerhojen määrä/ Kerho jokaisella koululla	102 kerhoa; jokaisella koululla toimi kerhoja.

Mielekäs vapaa-ajan toiminta ja harrastukset	Vapaa-aika näkyväksi kaupungin viestinnässä/ viestintäpalvelut yhdessä tulosalueiden kanssa Yhteisöllisyyttä tukeva maksuton vapaa-ajan toiminta kirjastoissa, kuten erilaiset luku- ja harrastuspiirit, kerhot ja tilaisuudet /kirjastopalvelut	Kaupungin kotisivuilta löytyy vaivattomasti vapaa-aika- ja harrastustarjontaa Kokoontumiskertojen määrä	Liikuntapalveluiden ohjatut ryhmät ja ylläpidetyt liikuntapaikat olivat ja ovat esillä kaupungin nettisivuilla mikkeli.fi/liikunta sekä kuntapalvelut.fi/mikkeli -sivuilla. Lipas.fi -tietokannan kautta luontokohteet siirtyivät vuodesta 2025 alkaen Luontoon.fi palveluun. Kirjastoissa yhteisöllisyyttä tukeva vapaa-ajan toiminta: 111 kokoontumiskertaa
Kaikenikäisten osallisuus	Osallisuussuunnitelman päivitys	Päivitetty/ ei päivitetty	Osallisuus- ja vuorovaikutusohjelma on päivitetty.
Tuetaan tapahtumakaupunki Mikkelin kehittämistä.			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2025
Avustuksien myöntäminen tapahtumien järjestelykuluihin	Kolmannen sektorien toimijoiden järjestämien tapahtumien tukeminen. /liikuntapalvelut, nuorisopalvelut jne.	Myönnettyjen avustusten määrä	Kulttuuripalvelut: kohdeavustuksia myönnetty 27kpl, 43 430 €. Nuorisopalvelut: 1kpl, 1 200 €
Laadukkaat tapahtumat ja näyttelyt museoissa	Järjestetään neljä vaihtuvaa näyttelyä eri museokohteissa, tavoite 38 500 kävijää. /museot	Kävijämäärä	Toteutettu neljä vaihtuvaa näyttelyä, joista kolme taidemuseossa ja yksi Suur-Savon museossa. Lisäksi viisi pysyvää näyttelyä. Kävijöitä yhteensä 62 457.
Monipuolisen kulttuuritarjonnan ylläpitäminen kaupungissa	Riittävät resurssit kulttuuritoimijoille, jotta tapahtumia voidaan järjestää. /lautakunnan alaiset toimijat	Tapahtumien määrä ja kävijämäärä	Kulttuuripalvelut: 469 tapahtumaa (lähtötaso tp 2022 354, tp23 495, tp24 445), kävijöitä 49 686 (lähtötaso tp 2022 38 075, tp23 47 288, tp 2024 53 421).
Lisätään osallistuvan budjetoinnin käyttöä.			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2025
Osallistuvan budjetoinnin käyttö	Käytön lisääminen. /kansalaisopiston ja osallisuuden tulosalue	Käyttö kohteina ja euroina	Tuppuralan ulkokuntosali 20 000 €, Ristiinan frisbeegolf 2 283 €, Hauki-vuoren ulkokuntoilulaite 7 326 €, Hauki-Hallin äänentoistolaitteet 3 839 €, Suomenniemen kuntosalilaitte ja frisbeegolfin heittopaikkojen puutavarat 1 450 €.
Young Mikkeli-perintörahaston käyttö nuorilähtöisesti	Nuoret suunnittelevat omia hankkeitaan ja hakevat niiden toteutukseen Young Mikkeli-perintörahoitusta. / nuorisopalvelut	Käyttö kohteina ja euroina	7 hanketta/24 648 €.
Edistetään yhteisöllistä asumista.			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2025
Ikääntyneiden monimuotoista asumista (yhteisöllinen asuminen, soluasuminen) kehitetään edelleen.	Ikääntyneiden turvallisuuden tunne ja sujuva arki paranevat yhteisöllisyyttä kehittämällä. /vanhusneuvosto yhteistyössä kaupungin ja hyvinvointialueen toimijoiden kanssa	Yhteisöllisen asumisen yksiköiden määrä lisääntyy	Ainakin yksi yhteisöllisen asumisen yksikkö on valmistumassa Mannerheimintielle.

Suoritetaulukot

Kaupunginorkesteri

Vuosi Palvelu	TP -1v	TA	2025 TP	Toteutuma%
3300 - Kaupunginorkesteri				
konsertit ja esitykset kpl	87,00	90,00	75,00	83,33 %
menot / konsertti tai esitys €/kpl	-12 943,83	-12 134,44	-14 685,20	121,02 %
kuulijoiden määrä kpl	16 888,00	20 000,00	15 363,00	76,82 %
menot / kuulija €/kpl	-66,68	-54,61	-71,69	131,29 %

Sarakkeessa TA on huomioitu mahdolliset määrärahamuutokset.

Keskeiset tapahtumat kaudella

Orkesteri jäi 15 konserttia vajaan tavoitellusta konserttimäärästä. Tiukka taloudenpito ja joitain vuosia vähemmän tarjolla olleita vierailu- ja tilausesiintymisiä. Myös kuulijataavoitteesta jäätin tapahtumien vajaan jään vuoksi. Muutoin toiminta pystyttiin toteuttamaan normaalisti.

Museopalvelut

Vuosi Palvelu	TP -1v	TA	2025 TP	Toteutuma%
3400 - Museopalvelut				
käynnit kpl	62 828,00	38 500,00	62 457,00	162,23 %
menot / käynti €/kpl	-22,67	-35,57	-21,73	61,08 %
näyttelyiden määrä kpl	9,00	9,00	9,00	100,00 %
tallenteiden määrä kpl	55 202,00	59 500,00	55 422,00	93,15 %
sijoitettavien teosten määrä kpl	413,00	400,00	404,00	101,00 %

Sarakkeessa TA on huomioitu mahdolliset määrärahamuutokset.

Keskeiset tapahtumat kaudella

Museoissa toteutettiin vuonna 2025 neljä vaihtuvaa näyttelyä, joista kolme taidemuseossa ja yksi Suur-Savon museossa. Lisäksi yleisölle on avoinna viisi pysyvää näyttelyä. Kävijöitä museokohteissa oli yhteensä 62 457. Merkittävin yksittäinen tapahtuma Museoiden yö järjestettiin perjantaina 24.10.2025, jolloin mukana olleissa kohteissa ja eri puolilla kaupunkia toteutetuissa tapahtumissa oli noin 20 000 käyntiä. Museokohteista mukana olivat Suur-Savon museo, Mikkelin taidemuseo, Sodan ja rauhan keskus Muisti/ Päämajamuseo ja Jalkaväkimuseo.

Kirjastot

Vuosi Palvelu	2025			
	TP -1v	TA	TP	Toteutuma%
3600 - Mikkelin kirjastot				
Mikkelin kirjastot yhteensä, lainat kpl	745 856,00	710 000,00	753 923,00	106,19 %
menot / laina €/kpl	-3,93	-4,46	-4,08	91,63 %
Mikkelin kirjastot yhteensä, käynnit kpl	413 283,00	480 000,00	373 214,00	77,75 %
menot / käynti €/kpl	-7,10	-6,59	-8,25	125,14 %

Sarakkeessa TA on huomioitu mahdolliset määrärahamuutokset.

Keskeiset tapahtumat kaudella

Mikkelin seutukirjastosta otettiin 753 923 lainaa, joka on 1,4 % edellisvuotta enemmän. Nousua tapahtui, vaikka Pertunmaan kirjasto poistui palveluverkosta kuntaliitoksen myötä 1.1.2025. Talousarvio ylitettiin 43 923 lainalla. Lastenkirjojen lainaus nousi noin 6 %. Kirjastokäyntejä laskettiin 373 214 kappaletta, 9,7 % vähemmän kuin viime vuonna. Laskua selittää yhden kirjaston väheneminen sekä kävijälaskennan haasteet, kun siirryttiin otantapäivistä laskureihin kesken vuotta.

Vapaa sivistystyö

Vuosi Palvelu	2025			
	TP -1v	TA	TP	Toteutuma%
3700 - Vapaa sivistystyö				
opiskelijat kpl	4 055,00	4 000,00	3 882,00	97,05 %
menot / opiskelija €/kpl	-416,17	-447,50	-453,66	101,38 %
opetustunnit kpl	16 592,00	17 000,00	16 336,00	96,09 %
menot / opetustunti €/kpl	-101,71	-105,29	-107,81	102,39 %
kurssilaisia kpl	7 982,00	7 000,00	7 734,00	110,49 %
menot / kurssilainen €/kpl	-211,42	-255,71	-227,71	89,05 %

Sarakkeessa TA on huomioitu mahdolliset määrärahamuutokset.

Keskeiset tapahtumat kaudella

Netto-opiskelijoita oli hieman vähemmän kuin edellisenä vuonna, minkä vuoksi myös tuntimäärä laski hieman. Tämä toteuttaa aiemmin linjattua toimintaa. Yhdessä osallistuen-hanke toimi täydellä henkilömäärällä ja toteutti hankkeen toimenpiteitä yhdessä XAMK Juvenian kanssa. Työllisyys- ja kotoutumispalveluille toteutetut S2-koulutukset ovat alkaneet hyvin ja tuottaneet tuloja yli talousarvion. Hirvensalmen opetusmäärä laski edellisestä vuodesta.

Liikuntapaikat

Vuosi Palvelu	2025			
	TP -1v	TA	TP	Toteutuma%
4000 - Liikuntapalvelut				
ohjaaja-avustusta saaneiden järjestöjen määrä kpl	32,00	35,00	31,00	88,57 %
menot / avustettu järjestö €/kpl	-16 580,18	-17 997,14	-21 329,16	118,51 %
4300 - Uimahallit				
uimahallien käynnit kpl	163 560,00	170 000,00	171 534,00	100,90 %
menot / käynti €/kpl	-10,39	-11,54	-10,63	92,15 %

Sarakkeessa TA on huomioitu mahdolliset määrärahamuutokset.

Keskeiset tapahtumat kaudella

Vuoden 2025 aikana rakennettiin ja kunnostettiin useampia liikuntapaikkoja kuten frisbeegolftratoja, Tuppuralan ulkokuntosali, Haukivuoren tenniskenttä, Urpolan Beachvolley kenttiä sekä Urheilupuistoa. Hänninkentän huoltorakennuksen rakentaminen alkoi, Ristiinan huoltorakennusta laajennettiin ja harjoitusjäähallin remonti valmistui. Ensilumenlatu siirtyi Kalevankankaalle, mikä kolminkertaisti lipunmyynnin vuoteen 2024 verrattuna. Naisvuoren uimahallin lauantait avattiin jälleen yleisölle. Peruskouluikäisten elintapaohjausta kehitettiin koulut - hankkeen avulla ja sekä liikuntapalveluiden että urheiluseurojen liikuntatoiminnan vastuullisuutta edistettiin Etelä-Savon liikuntatoiminnan vastuullisuushankkeen kautta.

Nuorisotoiminta

Vuosi Palvelu	2025			
	TP -1v	TA	TP	Toteutuma%
4510 - Nuorisotoiminta				
nuorisotilat ja -toiminta käynnit kpl	33 893,00	34 000,00	34 008,00	100,02 %
menot / käynti €/kpl	-33,58	-36,04	-33,68	93,46 %

Sarakkeessa TA on huomioitu mahdolliset määrärahamuutokset.

Keskeiset tapahtumat kaudella

Nuorisotyön työmuotoja toteutettiin eri toimintaympäristössä. Nuorisotilatoimintaa toteutettiin viidellä nuorisotilalla. Vuoden aikana etsivän nuorisotyön yksilöasiakkuudessa oli 212 nuorta. Suurimpana yksittäisenä nuorille suunnattuna tapahtumana toteutettiin Syysbreikki, johon osallistui lähes 1 500 nuorta.

Talous

	TP 2024	TA 2025	TA muutokset 2025	TA muutoksineen 2025	TP 2025	Erotus	Tot-%
Hyvinvointilautakunta							
Toimintatuotot							
Myyntituotot	1 187 504	1 397 900	-253 000	1 144 900	1 181 698	-36 798	103,20 %
Maksutuotot	353 647	425 600	-50 000	375 600	336 499	39 101	89,60 %
Tuet ja avustukset	555 773	681 900	-199 000	482 900	611 593	-128 693	126,60 %
Muut toimintatuotot	769 907	916 400	-81 000	835 400	816 236	19 164	97,70 %
Toimintatuotot yhteensä	2 866 830	3 421 800	-583 000	2 838 800	2 946 026	-107 226	103,80 %
Valmistus omaan käyttö	0	0	0	0	2 184	-2 184	0,00 %
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-6 893 898	-7 404 300	56 800	-7 347 500	-7 181 018	-166 482	97,70 %
Palkat ja palkkiot	-5 608 503	-5 923 800	46 600	-5 877 200	-5 829 811	-47 389	99,20 %
Henkilösivukulut	-1 285 395	-1 480 500	10 200	-1 470 300	-1 351 207	-119 093	91,90 %
Eläkekulut	-1 148 113	-1 320 600	8 900	-1 311 700	-1 169 093	-142 607	89,10 %
Muut henkilösivukulut	-137 282	-159 900	1 300	-158 600	-182 114	23 514	114,80 %
Palvelujen ostot	-2 631 014	-2 805 600	8 100	-2 797 500	-2 681 146	-116 354	95,80 %
joista ulkoiset	-1 684 751	-1 860 300	8 100	-1 852 200	-1 717 046	-135 154	92,70 %
joista sisäiset	-946 263	-945 300	0	-945 300	-964 100	18 800	102,00 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 262 513	-1 554 700	20 300	-1 534 400	-1 301 576	-232 824	84,80 %
Avustukset	-1 890 454	-1 931 700	0	-1 931 700	-1 886 965	-44 735	97,70 %
Muut toimintakulut	-6 639 235	-6 899 700	109 300	-6 790 400	-6 498 584	-291 816	95,70 %
Toimintakulut yhteensä	-19 317 114	-20 596 000	194 500	-20 401 500	-19 549 288	-852 212	95,80 %
Toimintakate	-16 450 284	-17 174 200	-388 500	-17 562 700	-16 601 079	-961 621	94,50 %

	TP 2024	TA 2025	TA muutokset 2025	TA muutoksineen 2025	TP 2025	Erotus	Tot-%
D300 Hyvinvoinnin ja osallisuuden p							
Toimintatuotot	3 270	2 200	0	2 200	4 283	2 083	194,70 %
Toimintakulut	-2 147 558	-2 197 900	0	-2 197 900	-2 157 983	39 917	98,20 %
Toimintakate	-2 144 289	-2 195 700	0	-2 195 700	-2 153 700	42 001	98,10 %
D320 Yleiset kulttuuripalvelut							
Toimintatuotot	30 587	99 800	-72 000	27 800	28 831	1 031	103,70 %
Toimintakulut	-491 327	-591 700	0	-591 700	-454 509	137 191	76,80 %
Toimintakate	-460 740	-491 900	-72 000	-563 900	-425 679	138 222	75,50 %
D330 Kaupunginorkesteri							
Toimintatuotot	60 004	202 900	-120 000	82 900	70 104	-12 796	84,60 %
Toimintakulut	-1 126 113	-1 092 100	0	-1 092 100	-1 101 390	-9 290	100,90 %
Toimintakate	-1 066 110	-889 200	-120 000	-1 009 200	-1 031 286	-22 086	102,20 %
D340 Museopalvelut							
Toimintatuotot	154 316	123 800	0	123 800	137 802	14 002	111,30 %
Toimintakulut	-1 424 137	-1 369 500	0	-1 369 500	-1 357 074	12 426	99,10 %
Toimintakate	-1 269 821	-1 245 700	0	-1 245 700	-1 219 272	26 428	97,90 %
D360 Kirjastopalvelut							
Toimintatuotot	512 008	484 200	-78 000	406 200	465 457	59 257	114,60 %
Toimintakulut	-3 295 149	-3 567 700	86 500	-3 481 200	-3 407 168	74 032	97,90 %
Toimintakate	-2 783 141	-3 083 500	8 500	-3 075 000	-2 941 710	133 290	95,70 %
D370 Kansalaisopisto ja osallisuus							
Toimintatuotot	684 370	701 400	-103 000	598 400	654 263	55 863	109,30 %
Toimintakulut	-2 005 933	-2 112 100	0	-2 112 100	-2 023 828	88 272	95,80 %
Toimintakate	-1 321 563	-1 410 700	-103 000	-1 513 700	-1 369 565	144 135	90,50 %
D400 Liikuntapalvelut							
Toimintatuotot	1 205 749	1 612 200	-210 000	1 402 200	1 385 019	-17 181	98,80 %
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	2 184	2 184	0,00 %
Toimintakulut	-7 361 280	-8 063 200	108 000	-7 955 200	-7 539 497	415 703	94,80 %
Toimintakate	-6 155 531	-6 451 000	-102 000	-6 553 000	-6 152 294	400 706	93,90 %
D450 Nuorisopalvelut							
Toimintatuotot	216 526	195 300	0	195 300	200 266	4 966	102,50 %
Toimintakulut	-1 465 616	-1 601 800	0	-1 601 800	-1 507 840	93 960	94,10 %
Toimintakate	-1 249 090	-1 406 500	0	-1 406 500	-1 307 574	98 926	93,00 %

Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualue

Yhteenveto:

Kaupungin hallintosääntö ja sivistys- ja hyvinvoinnin palvelualueen toimintasääntö ohjaavat lautakunnan alaista toimintaa ja päätöksentekoa. Lautakunnan alaisessa toiminnassa noudatetaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjetta. Kuitenkin riskienhallinnan sisäistämisessä ”osaksi jatkuvaa arviointia” on tulosityksikkötasolla eroja. Ohjaavien dokumenttien/ohjeistuksen tunteminen, riskien tunnistaminen ja dokumentointi sekä ennakointi on saatava osaksi päivittäistä toimintaa. Sääntöjä ja päätöksiä noudatetaan ja toiminnan tavoitteita toteutetaan sekä niitä seurataan säännöllisesti. Taloutta valvotaan ja seurataan vahvistettujen ohjeiden mukaisesti ja siitä raportoidaan lautakunnan kokousten yhteydessä. Taloudelliset vastuut on jaettu siten, että asiantarkastuksesta ja hyväksynnästä vastaavat eri henkilöt. Järjestely on toiminut hyvin. Suurimmat hankinnat on kilpailutettu hankintapalveluiden avulla ja muissa hankinnoissa on noudatettu hankintasääntöä. Sopimukset ovat ajan tasalla, ja sopimuseuranta on järjestetty. Sopimuksia on noudatettu. Henkilökunnan rekrytoinnissa on noudatettu kaupungin voimassa olevia ohjeita. Lakien ja sääntöjen mukaista toimintaa on tarkasteltu normaalin päätöksenteon yhteydessä.

e = Ei sovellettavissa, 1 = Heikosti, 2 = Kohtuullisesti, 3 = Melko hyvin, 4 = Hyvin				
Sisäinen toimintaympäristö ja valvontakulttuuri		Arvio (1-4)	Perustelut, puutteet	Suunnitellut kehitystoimenpiteet
Toiminta-kulttuuri	Ovatko yksikön arvot ja toimintaperiaatteet määritelty ja toimitaanko niiden mukaisesti?	4	Kaupungin strategiassa ja sen arvokirjassa on määritelty kaupungin arvot, joita tulee toteuttaa kaikessa toiminnassa. Toiminta perustuu toiminta-kohtaisiin lakeihin ja asetuksiin sekä varhaiskasvatus-, esiopetus- ja opetus-suunnitelmiin. Lisäksi erällä tulosalueilla on omaa toimintaa tarkemmin ohjaavia arvoja (mm. kirjastopalvelut, liikuntapalvelut).	Arvojen mukainen toiminta arjen toiminnassa. Arvot kehityskeskusteluihin mukaan.
	Arvostetaanko kehittämiskohtien tai puutteiden esille tuomista?	3	Avoimuus ja luottamus toiminnan lähtökohtana – kehittämiskohteita ja puutteita uskalletaan tuoda keskusteluissa esille. Kannustetaan kehittymään ja kehittämään toimintaa.	Nostetaan esille kehityskeskustelussa ja tehdään kehittäviä ja korjaavia toimenpiteitä. Seurataan toimenpiteiden toteutumista.
	Puututaanko yksikössä johdonmukaisesti sääntöjen vastaiseen toimintaan?	3	Puututaan, kun epäkohta ilmenee ja tulee tietoon.	Epäkohtien esiintuomiseen tulee rohkaista. Korjaustoimenpiteisiin ryhdytään välittömästi. Esihenkilöt mukaan esihenkilökoulutukseen

				oppimaan ja omaksumaan ohjeistukset ja säännöt.
Toiminnan tavoitteet	Onko yksikölle asetettu tavoitteet ja ovatko ne kattavat?	4	Talousarviossa ja sen käytös suunnitelmassa tavoitteet asetettu. Yksiköt asettavat tavoitteita myös asiakaskyselyissä nousseiden asioiden pohjalta sekä yksikkökohtaisten painotusten mukaan.	Toiminnan ja tavoitteiden seuranta määriteltyjen seurantaraporttien yhteydessä.
	Tukeeko tavoitteenasettelu kaupungin strategiaa?	4	Strategianmukainen toiminta ja tavoitteet talousarviossa -> käyttösuunnitelmat jalkautetaan tulosyksiköitasolle.	Strategiakorttiin kirjataan selkeät strategiaa toteuttavat tavoitteet.
	Onko tavoitteiden systemaattinen seuranta järjestetty?	4	Strategiset tavoitteet ohjelmakorteissa, joiden arviointi tehdään seurannan yhteydessä. Lukuvuosisuunnitelmat kouluilla. Kouluterveyskysely kahden vuoden välein, eri toimintojen laatukselyjä tehdään säännöllisesti.	Talousarviovuoden palvelusuunnitelma, strategiakortit ja talousarvio (eurot) käydään jokaisessa yksiköissä läpi.
	Reagoidaanko havaittuihin poikkeamiin?	3	Havaittuihin poikkeamiin reagoidaan.	Reagoidaan ja poikkeamat selvitetään. Vastuiden määrittely.
	Onko palkkiojärjestelmää kytketty tavoitteiden saavuttamiseen?	2	Henkilökohtaisen työsuorituksen arviointi, tva.	Ei ole tulospalkkiojärjestelmää – voisiko olla? HL-arviointia uudistettiin 2024 ja hl-lisää on tämän jälkeen kohdistettu henkilöille, joilla ei vielä ollut hl-lisää ja joiden pisteet lisään oikeuttivat.
Organisaatio-rakenne	Onko organisaatorakenne selkeä ja toimiva?	4	Organisaatio rakenne ok. Esihenkilö-alaissuhteet toimivat.	Sihyn eri tehtäväalueilla on alakohtaiset lainsäädännöt, joten tehtäväkohtainen tulosaluejako on edelleen perusteltu.
	Onko tehtävänjaot vastuineen määritelty ja niitä koskeva ohjeistus ajan tasalla?	4	Hallintosäännössä ja toimintasäännössä vastuut määritelty, tehtäväkuvat tehty.	Tehtäväkuvien päivittäminen tarvittaessa.
Resurssit	Onko talousarvio oikein mitoitettu suhteessa tavoitteisiin?	2	Jatkuva säästäminen ja leikkaaminen vaikeuttaa pitkäjänteistä kehittämistä, ei jakseta odottaa toimintojen vaikuttavuuden näkyväksi tulemistä. Lasten kasvun ja oppimisen tuen tarpeita ei pystytä ennakolta arvioimaan,	Nykyisellä säästöjen aikakaudella uutta ei voi kehittää, jos jostakin vanhasta ei luovuta – nykyiset resurssit ei riitä olemassa olevan ylläpitämiseen ja rinnalla uuden kehittämiseen/rakentamiseen.

			tuen resurssoinnin haasteet. Kehittämisesurssia pitäisi olla runsaammin. Yllättävät menot voivat heilauttaa budjettia.	Palvelujen laajuus ja laatu sekä tavoitetaso tulee asettaa käytettävissä olevien resurssien mukaiseksi. Huom. Säästötavoitteita ei saavuteta, jos mikään ei muutu (esim. palveluverkko).
	Onko yksiköllä käytössään tehtävien edellyttämä määrä henkilöstöä?	3	Henkilöstöresurssi niukka, rekrytointien ”viivästyminen” aiheuttaa haasteita arjen tehtävistä suoriutumisessa. Kasvun ja oppimisen tuen lainmuutos – resurssin riittävyys? Joissakin yksiköissä äkillinen henkilöstövaje voi tarkoittaa yksikön sulkemista tai palveluajan supistamista.	Rekrytointitarpeita pyritään kartoittamaan entistä aikaisemmin. Sijaisjärjestelyjä tulee kehittää.
	Onko henkilöstön osaaminen riittävällä tasolla?	3	Täydennyskoulutusta tarjotaan – ammatillinen, sähköisten työkalujen hallinta, sovellukset jne. Koulutuksiin osallistutaan mahdollisuuksien mukaan.	Kehityskeskusteluissa osaamistarpeiden kartoittaminen. Uusien työntekijöiden perehdyttämiseen käytettävä riittävästi aikaa. Perehdytystyökalu käytössä.
	Ovatko yksiköllä tehtävien edellyttämät toimitilat, laitteet ja tietojärjestelmät?	3	Joissakin tiloissa sisäilmahaasteita. Laitekannan uusimisiin tulisi varata riittävästi resurssia. Tietojärjestelmien tulisi pysyä kehityksen perässä ja helpottaa ja nopeuttaa työn tekemistä.	Pitkäjänteinen suunnittelu mm. tilojen suhteen. Linjauksia tarvitaan mm. itäisen alueen päiväkotija kouluratkaisu, Taide-museon tilaratkaisu museokokoelmatiloihin. Tietojärjestelmien päivittäminen.
	Onko yksikössä varmistettu, että yksikkö kykenee suoriutumaan ydintehtävistään myös normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa?	3	Valmiussuunnitelmat laadittu. Ydintehtävistä suoriudutaan, henkilöstön kuormittuminen poikkeusoloissa.	Lakisääteiset tehtävät tulee hoitaa, joten suunnitelmat päivitettävä tältä osin häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin nähden.
Lainsäädäntö ja kaupungin sisäiset ohjeet	Ovatko toimintaa ohjaavat säännöt, määräykset, ohjeet ja päätökset ajan tasalla?	3	Säännöt, määräykset ja ohjeet ovat ajan tasalla.	Vuosikelloon näiden säännönmukainen tsekkaaminen. (Perusopetuksen) hankkeiden arkistointiohjeiden laadinta.
	Tunteeko henkilöstö keskeiset työhönsä vaikuttavat ohjeet ja säännöt?	3	”Suurin piirtein” tunnetaan – muistettava, mistä ohjeistusta löytyy. Sijais-ten kanssa haastetta	Kaikki esihenkilöt mukaan mm. esihenkilökoulutuksiin --> ohjeiden ja sääntöjen jalkauttaminen koko henkilöstölle.

			ohjeisiin ja sääntöihin perehdyttämisessä.	
	Miten hyvin yksikkö on välttynyt viime vuoden aikana kan-teilta, virallisessa prosessissa olevilta valituksilta tai oikeusta-pauksilta	3	Aika-ajoin yksittäisiä vali-tuksia henkilökohtaisiin etuuksiin liittyen (esim. koulumatkaetuus, oppimi-sen tukipalvelut).	Lakien ja asetusten mu-kainen toiminta.
	Varmistaako johto, että ohjeita ja sääntöjä noudatetaan?	3	Ohjeita läpikäydään esi-miestapaamisissa. Silloin kun asioita nousee esille, ohjeista ja säännöistä kes-kustellaan. Käytännön ti-lanteissa mm. asiakaspal-velussa toiminnan on pe-rustuttava luottamukseen.	Itsearviointi, omaval-vonta, luottamus.

Riskien tunnistaminen, arviointi ja hallinta		Arvio (1-4)	Perustelut, puutteet	Suunnitellut kehitys-toimenpiteet
Riskienhallin-tamenettelyt	Tunneteko kaupungin riskienhal-lintaa ohjaavat dokumentit: johto-säännöt ja toimintaohjeet, sisäisen valvonnan yleisohje ja riskienhallin-tapolitiikka?	3	Yksikkö- ja yksilökohtaisia eroja. Uusien työntekijöi-den ja sijaisten perehdyt-tämisessä haastetta.	Intron käyttöönottamisen perehdytyksissä. Vuosikelloon näiden säännönmukainen tsek-kaus.
	Onko riskienhallinta toteutettu kaupungin riskienhallintaa ohjaa-vien dokumenttien mukaisesti?	3	Audits-järjestelmä, Fal-cony	Tehdään yksikkötasolle, päivitettävä aika-ajoin.
	Onko riskienhallintamenettelyt kyt-ketty osaksi suunnittelu- ja ohjaus-prosesseja?	3	Nostettava vahvemmin esille.	Vuosikelloon tsekkaus-ajankohdan määrittely.
Riskien tun-nistaminen	Perustuuko riskien tunnistaminen järjestelmälliseen menetelmään?	3	Varautumissuunnitelma, talousarvion riskien kartoi-tus, Audits, Falcony – näissä yksikkökohtaisia eroja.	Tietojen päivittäminen
	Dokumentoidaanko tunnistetut ris-kit?	3	Audits, Incy – haasteena ajan riittäminen kirjauk-siin.	On tärkeä osa vastaavien päivittäistä työtä – hel-pottaa ennakointia ja va-rautumista vastaavanlai-siin tilanteisiin.
	Onko riskien ennakkoinnissa onnis-tuttu?	3	Pääsääntöisesti on onnis-tuttu. ”Sattumat” yllättä-vät.	Kaikkia riskejä ei pystytä ennakoimaan.
Riskien arviointi	Arvioidaanko tunnistettujen riskien merkitys (todennäköisyys ja vaiku-tukset) systemaattisesti?	3	Varautumissuunnitelmat, Audits. Ta-asiakirjan yh-teydessä päivitetään.	Päivittäminen osaksi vuo-sikelloa.
Riskeihin vas-taaminen	Onko olennaisille riskeille määri-telty hallintamenettelyt ja vastuut?	3	Pikkuhiljaa alkaa olla kes-keiset kuvattu, Audits.	Varattava riittävästi ai-kaa.
	Arvioidaanko hallintamenettelyjen kustannuksia suhteessa saatuun hyötyyn?	2	Vakuutusten omavastuu vs. mahdollinen riski.	Tähän tarvitaan yhteinen malli (koko kaupunkior-ganisaatio).

	Onko riskienhallinnan raportointi järjestetty asianmukaisesti?	2	Audits, Falcony, toimintakertomus.	Jokainen tulosalue ja -yksikkö ottaa järjestelmät käyttöönsä.
--	--	---	------------------------------------	---

Valvontatoimenpiteet		Arvio (1-4)	Perustelut, puutteet	Suunnitellut kehitystoimenpiteet
Prosessien kontrollien suunnittelu	Ovatko keskeiset toimintaprosessit ja projektit kuvattu ja dokumentoitu?	3	Vähitellen keskeiset kuvattu	Kaikkien kuvaaminen ja dokumentointi.
	Onko hyväksymismenettely olemassa, ajantasainen ja toimiiko se suunnitellusti (esim. ostolaskut, laskutus, palkat jne.)?	4	On, lautakunnassa vahvistettu (mm. laskut/asiatarkastus ja hyväksyntä, hankkeet). Sijaisjärjestelyt kunnossa.	Vahvistetaan vuosittain (käyttösuunnitelman yhteydessä). Palkat – tasopalkkajärjestelmään siirtyminen, hl-järjestelmän läpinäkyvyys.
	Onko tehtävien eriyttämistarpeet arvioitu ja ovatko vaaralliset työyhdistelmät tiedossa?	3	Tietyissä tehtävissä pari-/ryhmätyöskentely. Kaikissa kriittisissä tehtävissä ei ole ”täydellistä” sijaisajastajaa.	Juoksevista tehtävistä suoriudutaan, mutta pitkät asiantuntijoiden poissaolot aiheuttavat haasteita -> sijaisjärjestelyjen kehittäminen.
	Onko yksikköraajat ylittävien prosessien kontrollit määritelty?	3	Ennakoivaa yhteistyötä pitäisi lisätä yksiköiden, tulosalueiden ja palvelualueiden kesken (mm. kiinteistöjen kunnossapito).	Yhteistyön lisääminen, vastuujao ja niiden mukainen toiminta. Sisäisten vuokralaisten/tilojen käyttäjien huomioista ko-pin ottaminen.
Kontrollien toimivuuden arviointi	Onko päivittäisvalvonta osa esihenkilöiden työtä?	3	Yksikkötasolla toimii – tulosaluejohtajat ja palvelujohtajat --> paljon valvottavaa, ei pysty olemaan kaikessa päivittäisessä operatiivisessa toiminnassa mukana/tietoinen.	Merkittävistä poikkeamista tulee tiedottaa esihenkilöä, joka harkitsee tiedottamista esihenkilöportaassa eteenpäin.
	Arvioidaanko toimintaprosessien toimivuutta säännöllisesti?	3	Johtoryhmät, tiimipalaverit.	Jatkuva sisäinen arviointi, kehittäminen
	Arvioidaanko olennaisten kontrollien tarpeellisuutta säännöllisesti?	3	Täytyy olla myös luottamusta, että homma pelittää – toimintaa ei voida rakentaa valvonnan varaan.	Ei kai enää ”luottamus hyvä, kontrolli parempi”-mentaliteettia...
Toiminnan seuranta	Seurataanko määrärahojen käyttöä säännöllisesti?	4	Kyllä, tulosvastuulliset seuraavat, lautakuntatasolla seurantojen yhteydessä	Jokainen vastuullinen esihenkilö seuraa säännöllisesti määrärahojensa käyttöä.
	Ovatko täsmäytysrutiinit dokumentoitu, vastuutettu ja seurannassa?	3	Talouden seurannassa tehdään	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.
	Onko taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden seuranta systemaattista?	4	Vastuulliset viranhaltijat	Esihenkilön työpöytä keskeisistä mittareista päivittäisseurantaa helpottamaan.
	Varmistetaanko ostopalvelujen laadun sopimuksenmukaisuus?	3	Laatukriteerit täytettävä. Tarvittaessa	Hankintaosaamisen lisääminen,

			hyödynnetään hankintapalvelujen asiantunte- musta.	kilpailuttamisosaamisen lisääminen tarpeen, sopi- musten seuraaminen osaksi operatiivista työtä.
	Onko ostopalvelujen hankinnassa ja sopimuksissa huolehdittu kriittis- ten palvelujen/tuotteiden saan- nista myös normaaliolojen häiriöti- lanteissa ja poikkeusoloissa?	2	Tähän tulee kiinnittää jat- kossa huomiota, yhteis- työtä hankintapalvelujen asiantuntijoiden kanssa.	Otettava huomioon kai- kissa uusissa kriittisissä sopimuksissa.
	Onko sopimusten seuranta syste- maattista ja vastuutettua?	3	Seurantaa tehdään, sään- nölliset seurantalaverit, yksityisten palveluntarjo- ajien valvonta vastuutettu (esim. yksityinen varhais- kasvatus).	Vastuuhenkilöiden vaih- tuessa huomioitava jat- kuvuus.
Tietojärjestel- mien kontrol- lit	Onko tietojärjestelmien kontrollit testattu ja asianmukaisia?	4	Tietohallinto vastaa, yh- teistyötä tulosalueiden kanssa.	Tietohallinnon resurssin riittävyys turvattava.
Omaisuu- den hankinta, luo- vutus ja hoito	Onko omaisuuden hankinnassa, luovutuksessa tai käyttöarvossa to- teutunut menetyksiä, arvon alen- nuksia tai onko jouduttu korvaus- tai muuhun oikeudelliseen vastuu- seen?	2	Sisäilmaongelmaiset kiin- teistöt --> irtaimen "vahin- goittuminen".	Vain puhtaita ja terveitä kalusteita tulee hyödyn- tää uusissa rakennuk- sissa.

Tiedonkulku ja raportointi		Arvio (1-4)	Perustelut, puutteet	Suunnitellut kehitys- toimenpiteet
Raportointi- järjestelmät	Onko esimiesten käytössä rapor- tointijärjestelmä, joka tuottaa oi- kea-aikaisesti seurantatietoa toi- minnan kustannuksista?	3	Forecast ok, sisäisten erien ajantasaisuus?	Vaikuttavuuden arviointi, laadun arviointi – tarvi- taan näihin työkalut.
	Tuottaako seurantajärjestelmä tie- toa toiminnan laadusta (läpimeno- ajat, poikkeamat, asiakastytyvai- syys jne)?	2	Asiakaskyselyt toimivat, "systeemit" eivät tuota ns. esimiehen työpöytään päi- vittäisseuranta-aineistoa	Vaikuttavuuden arviointi, laadunarviointi -> työka- lut tarvitaan.
Tiedonkulku	Onko tiedonkulku organisoitu ja vastuuhenkilöt nimetty?	3	Aina parannettavaa	Tarvittaisiin palvelu- aluekohtainen viestintä- vastaava.
	Perehdytetäänkö uudet työntekijät suunnitelmallisesti?	3	Intro käytössä. Lyhytaikaisten sijaisten pe- rehdyttämisessä haastetta	Intro-perehdyttämisso- vellus käyttöön jokai- sessa rekrytoinnissa.
	Onko sisäinen tiedonkulku järjes- tetty siten, että toiminnan ohjauk- sen kannalta merkityksellinen tieto toimitetaan oikeille henkilöille oi- kea-aikaisesti?	3	Kyllä, mutta aina on tässä parannettavaa. Merkittävien toiminnallisen muutosten tiedottami- nen - luottamushenkilöt ja henkilöstö? Huom. esim. kaupungin- johtoryhmän muistiot in- formatiivisemmiksi.	Henkilöstön osallistami- nen toiminnallisiin muu- toksiin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. kaupunkiorganisaatio = henkilöstö.

	Onko luotu järjestelmällinen tapa tiedottaa suurelle yleisölle ja kohderyhmille?	3	Tulosalueilla omia somekanavia. Wilma-järjestelmä käytössä, kaupungin viestintä vastaa koko kaupungille tarkoitettua viestinnästä. Aina tässä kuitenkin parannettavaa.	Muistetaan (riittävän) monipuolinen, ennakoiva ja ajantasainen viestintä.
	Onko laadittu suunnitelmat ulkoisen viestinnän toteuttamisesta poikkeustilanteissa?	3	Kaup. viestintä – viestintäsuunnitelma.	Oikea-aikainen tiedonvälitys poikkeustilanteissa organisaation sisällä vastuullisille tahoille.
Tieto-järjestelmät	Ovatko tietojärjestelmät dokumentoituja ja luotettavia?	4	Alkaa olla kohdallaan – kiitos tietohallinnon!	Tietosuoja-asioiden hallintoon lisä koulutusta.
	Tukevatko tietojärjestelmät päätöksentekoa ja toimintaa?	4	Laatu ja vaikuttavuus?	Laatu ja vaikuttavuus -> työkalut tarvitaan.

Seuranta		Arvio (1-4)	Perustelut, puutteet	Suunnitellut kehitystoimenpiteet
Sisäinen arviointi	Seurataanko toimintaa ja poikkeamia säännöllisesti?	4	Yksikkötasolla jatkuva seuranta, poikkeamat raportoidaan – eurot talousseurannassa ja toiminta ”isojen” seurantojen yhteydessä	Jatkuva seuranta ja poikkeamiin puuttuminen, tehdään toimintaa korjaavat toimenpiteet.
	Analysoidaanko ja hyödynnetäänkö poikkeamaseurannan tietoja?	3	Laadullisiin poikkeamiin tarttuminen mahdollisuuksien mukaan välittömästi. Määräraha poikkeamat -> mahd. lisätalousarviot	Poikkeamien huomioiminen ja toiminnan vastaaminen poikkeamiin.
	Arvioidaanko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuutta säännöllisesti?	3	Tehdään säännöllisesti tilinpäätöksen yhteydessä.	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.
	Käsitelläänkö sisäisen tarkastuksen raportit ja havainnot säännöllisesti?	4	Tilinpäätöksen yhteydessä.	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.
Ulkoinen arviointi	Käsitelläänkö ulkoisten arviointien, tilintarkastajien, EU-tarkastajien ym. raportit säännöllisesti?	3	Sihyn hankkeet, tarkastuslautakunnan nostot.	Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.